

KOLLÉGIUM

SZAKMAI - MÓDSZERTANI, INFORMÁCIÓS FOLYÓIRAT

A tartalomból:

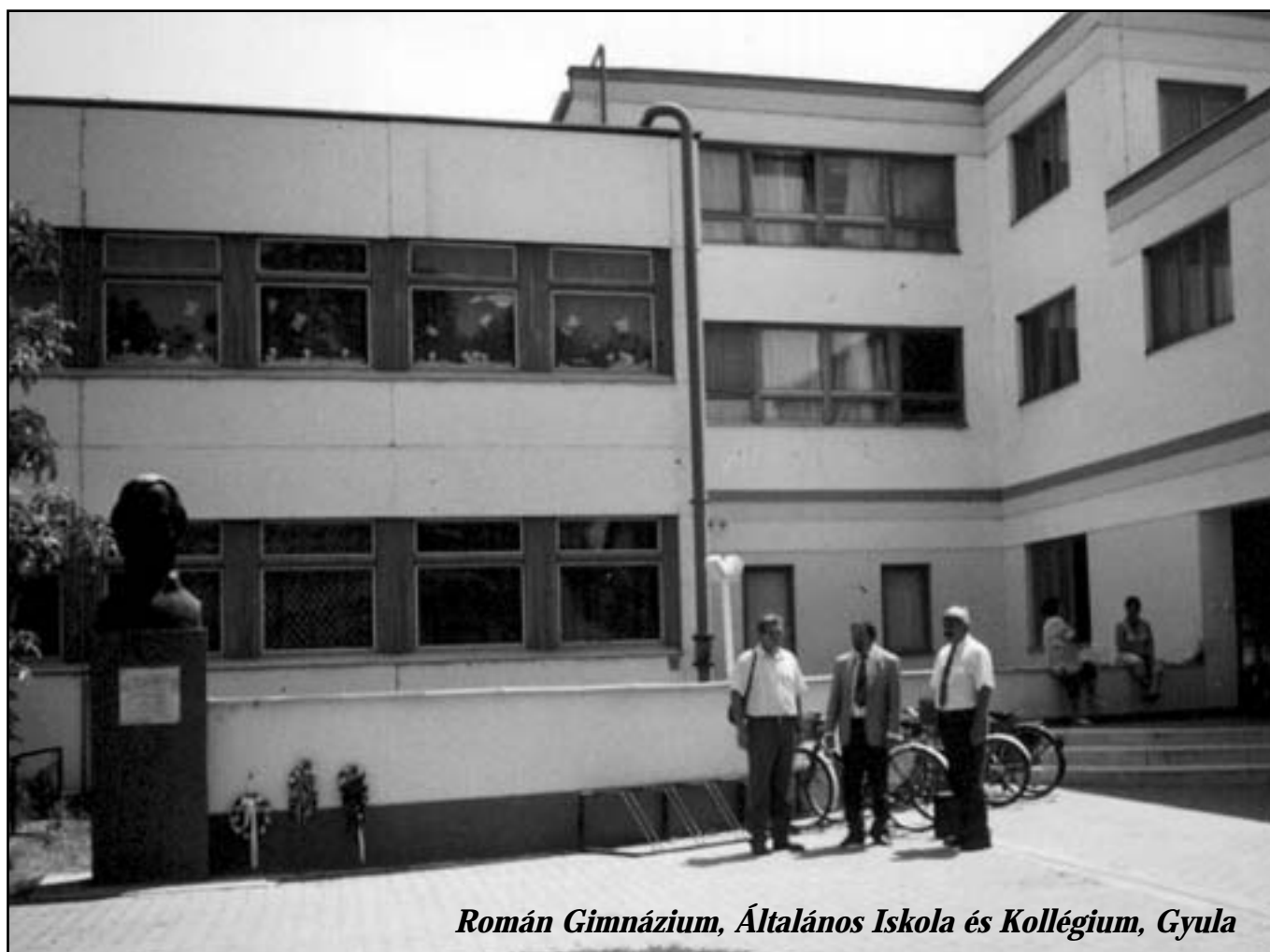
Interjú Lajos bácsival 2. oldal

Tehetségfejlesztés 6. oldal

A pedagógiai felügyelő 8. oldal

**XII.
évfolyam
2003.**

9.szám

Román Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, Gyula

Interjú Lajos bácsival, azaz Réthey Prikkel Lajossal, a „Fényes Szellők” Baráti Kör ügyvezető elnökével

Kedves Komám, Lajos bátyám! Ne vedd rossz néven, hogy e megszólítással is emlékeztetek a hajdan volt időkre, a népi kollégiumokban szokásos gyakori, barátságos, kicsit évődő megszólítással. Bizony sok víz lefolyt azóta, nemcsak a Dunán, a Tiszán, de még a mi kis kollégiumunk falait áradások során mosó Séd patakon is. (Igaz, az 1848-as forradalomra emlékezve a centenáriumi megemlékezések, társadalmi munkák során mi, a veszprémi népi kollégisták közreműködésével betongát építéssel kissé megfékeztük a mi folyónkat, amelynek partján gyakran álmodoztunk, randevúztunk.) A KOLLÉGIUM már évek óta közli írásainkat, beszélgetéseinket a „fényes szellők” időszakáról, kollégiumi élményeinkről. Ezúttal Réthey Prikkel Lajossal, a „Fényes Szellők” Baráti Kör elnökével, „mindenesével” folytatott beszélgetést közlöm lényeges rövidítéssel. Ugyanis kedves Lajos bátyánk évtizedek óta baráti társaságunknak lelke, tudora, szervezője, de gyakran postása, „titkárnője”, élő emlékezete és legfőbb ápolója a népi kollégiumi mozgalomnak. Igazából egy vaskos könyvbe sem férne bele mindaz, amit a népi kollégiumok, a népi kultúra és annak művelőivel való kapcsolatából emlékezetében, személyes dokumentumaiban őriz. Remélhetően ilyen könyv kiadására is sor kerülhet, most azonban csak dióhéjban kíséreltem meg visszaadni beszélgetésünket.

dr. Tatai Zoltán

Réthey Prikkel Lajos

Tatai Zoltán: Elmondanád, hogyan, mikor és milyen körülmények között ismerkedtél meg a népi kollégiumi mozgalommal?

Réthey Prikkel Lajos: Messziről kell kezdenem. Regös-cserkészként ismerkedtem meg a néprajztudománnyal és Györffy István néprajztudóssal, meg Karácsony Sándor pedagógus professzorral. Mint az iskolai önképzőkör könyvtárnoka lettem olvasója Szabó Dezső neves írónak. Éppen a kecskeméti Lapkiadó Nyomdában látatlankodtam, amikor első könyvének korrekcióját ott nézte át Veres Péter, akivel akkor ott egy életre szóló személyes kapcsolatba kerültem. 1940-ben a hárshegyi cserkészparkban, egy vezetőképző táborozás alkalmával hallottam először Móricz Zsigmondot, akinek írásait ugyan már ismertem, de személyesen ott találkoztam vele először. Barátairól, követőiről, munkatársairól, a népi írókról tartott nekünk ismertető előadást. Vele később a népi írók tiszaladányi találkozásán kerültem

szorosabb kapcsolatba, közelebbi ismeretségbe.

Ezek voltak az előzményei annak, hogy könyvtervejsztőjévé lettem a népi írók műveit kiadó Püski Könyvkiadónak. Mint ilyen kaptam meghívást az azóta történelmi jelentőségűvé lett balatonszárszói Magyar Élet táborozásra és lettem részese annak. Ott ismerkedtem meg a hírből már ismert Györffy kollégistákkal.

TZ: Melyek a legmaradandóbb emlékeid a Szabó Dezső Népi Kollégium létrehozásáról és működéséről?

RPL: A háború megszűnte után, az új és demokratikus állam megszületésének idején megnyílt a lehetősége annak, hogy a továbbtanulás lehetőségétől korábban elzárt parasztfiatalok is egyetemre kerülhessenek. Ekkor alakult meg – a Györffy István Kollégium példája nyomán – a Petőfi Kollégium Bogoly István vezetésével, akit már korábbról szintén ismertem. Magam még ugyan nem voltam kollégista, de egyetemistaként kapcsolatban álltam kol-

légistákkal. Egy rokonunk lakásában éltem a Józsefvárosban, közel Szabó Dezső egykori lakásához és a Rákóczi téri átmeneti nyughelyéhez, ahová őt az ostrom során eltemették.

A népi írók hatása alatt kapcsolódtam be már korábban a Nemzeti Parasztpárt életébe, és így lettem a józsefvárosi szervezet küldötteként, mint az ifjúság képviselője tagjává a kerület Nemzeti Bizottságának is, majd vezetőjévé – a leginkább regös cserkészekből és parasztpárti fiatalokból alakult – Szabó Dezső Körnek.

Ekkoriban fejezték be középiskolai tanulmányaikat azok a fiatalabb volt diáktársaim, akiknek korábban regös vezetője voltam Kecskeméten. Ők kerestek fel azzal, hogy Budapesten szeretnék tanulmányukat folytatni, de nincs már férőhely sem a Györffy, sem a Petőfi kollégiumban, pedig ők hasonló kollégiumban szeretnének élni, tanulni. Ismervén kapcsolataimat, engem kértek, hogy fogjunk össze és hozunk létre mi is hasonló kollégiumot, hi-

Kollégium

KÉSZÜLT AZ OKTATÁSI MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

Kiadja: a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség, a „Kollégiumokért” Sajtóalapítvány megbízásából
Felelős kiadó: Horváth István **Főszerkesztő:** Benda János **Alapító főszerkesztő:** dr. Benedek István
Rovatszerkesztők: Fuchsné Hattinger Zsuzsanna, Gulyás Béla, Takács Ernő, Dr. Csépe György, Pethes Zoltán,
Szerkesztőség címe: Körösy László Középiskolai Kollégium 2500 Esztergom, Szent István tér 6. Tel./fax: 33/412-813
Terjesztés: Pethes Zoltán, Tel.: 30/9-376 - 042; **Előfizethető a kiadó címén:** 1417 BUDAPEST, Pf.:11. Tel./fax: (1) 352-9601
E-mail: kollegiumiszovetseg@axelero.hu **Honlap:** www.kollegiumiszovetseg.axelero.hu **Példányszám:** 1500 **Ára:** 112 Ft

A Szabó Dezső Népi Kollégium tagjai az 1998-ban rendezett találkozó alkalmával.

Balról jobbra: Dr. Schmidt Péter (alkotmánybíró), Dr. Szijjártó Tóth Imre (a Gemenci Erdőgazdaság igazgatója), Dr. Szijjártó Tóth Imréné, Obersovszky Gyula (költő, az 1956-os forradalom és szabadságharc hőse), Réthei Prikkel Lajos (akit „Oby“ ölel), Polgár Sándor (a Debreceni Tóth Árpád Gimnázium igazgatója), Dr. Czigány Béla (közgazdász, a kollégium volt gazdasági titkára), Dr. Mohácsy László (az alkotmánybíróság ny. főtanácsosa)

szen vannak már hasonló kezdeményezések. Ekkoriban szerveződtek ugyanis a Falubudapest, meg a Misztótfalusi és a József Attila kollégiumok is.

Nekem felidéződtek emlékezetemben Szabó Dezső gondolatai, amiket még 1937-ben „A kiválasztás” című írásában fejtett ki: „Budapesten és a vidéki nagyvárosokban hatalmas internátusokat, Collegium Hungaricumokat kell létesíteni bármely iskolájú szegényebb tanulók részére, ahol államköltségen, esetleges társadalmi hozzájárulások segítségével: lakásban, kosztban, nevelésben részesüljenek. – Hatalmas propagandát kellene megszervezni a munkásság és különösen a parasztság körében, hogy arra való gyerekeiket akarják tehetségüknek megfelelően továbbtaníttatni. Meg kell értetni velük, hogy ez nem csak gyermekeik életének jelent nagy felemelkedést. Hanem: az egész parasztság és munkásság helyzetére is előnyt jelent: ha minél több gyermekük jut a magyar élet irányítói, kifejezői, a magyar sor irányítói közé.”

Kérésük és bizalmuk serkentett tettekre. Veres Péter bácsit sikerült megnyernem ügyünk támogatójává, aki még a megalakítandó kollégiumunk Pártfogó Testületének elnöki szerepét is vállalta. Akkor tudtuk – az ő segítségével – megszerezni a mai Puskin utcában lévő Odeszkarti palota harmadik emeletének háború sújtotta romos helyiségeit, ahol sok-sok fizikai munkával magunk hoztuk létre – a Szabó Dezső Kör tagjainak segítségével – kollégiumunkat.

1946 szeptemberében a Györffy, a Petőfi és az előbb felsorolt – akkor alakult hat kollégium részvételével jött létre Tildy Zoltán fővédnöksége és Darvas József elnöksége mellett a Népi Kollégiumokat Építő Mozgalom, amihez Rajk Lászlótól kaptunk még sok-sok támogatást.

A Szabó Dezső Népi Kollégium három éven át működött. A mintegy hatvan tagjából tizenhat jeles egyetemi tanár, József Attila és Munkácsy-díjasok sora került ki. Helyét ma emléktábla őrzi az épületen. Igazi közösség volt ez a kollégium, ahol nem csupán az építő fizikai munkában, hanem szellemi fejlődésünkben is, tanulmányainkban is segítségére voltunk egymásnak.

TZ: Hogyan élted meg a népi kollégiumokat ért Révai kritikát és a népi kollégiumok rendszerének felszámolását?

RPL: A Révai kritika elhangzása után, miként az őszi legyek, vergődöttünk. Nem tudtuk megérteni, hogy a korábban nemzeti forma, szocialista tartalom szöveget hangoztató Révai hogyan fordulhatott ellenünk, akik hinni tudtunk egy új, demokratikus és nemzeti állam megvalósításának lehetőségében és készültünk is annak szolgálatára.

Kényszerhelyzetünkben csak tudomásul venni tudtuk előbb a kollégiumok szakosítását, majd teljes felszámolását. Tiltakozásra nem volt lehetőségünk, de fájdalmunkat valahogy mégis ki kellett fejeznünk. Mi, a Szabó Dezső Kollégium tagjai külsőségekben úgy fejeztük ki tiltako-

zásunkat és gyászunkat, hogy valamennyien leberetváltuk bajuszunkat, így fejezvé ki fájdalmunkat. Szemléletünket azonban igyekeztünk továbbvinni – amennyire csak lehetett – az állami irányítás alá került kollégiumokban is mindaddig, amíg azokat diákszállókká nem züllesztették.

TZ: A népi kollégiumi rendszer újjászervezésére irányuló törekvésekbe mikor kapcsolódtál be és ezekről melyek a legfontosabb emlékeid?

RPL: Gyakorlatilag mi volt népi kollégisták soha nem vesztítettük szem elől egymást. Baráti kapcsolataink a legnehezebb években is élők maradtak. Az ötvenes években, amikor a Petőfi Kör szerveződött, annak vezetésébe nagyrészt volt népi kollégisták kerültek. Már akkor és ott követeltük a népi kollégiumok újjászervezését, amit az első Nagy Imre kormány is támogatott, sőt az újjászerveződő rákosista rendszer sem mert nyilvánosan megtagadni, csak éppen nem tett megvalósítása érdekében semmit.

Az Aczél György által fémjelzett kultúrpolitika három T-s korszakában (tilt – tűr – támogat) hozzájárult ahhoz, hogy feldolgozzuk és könyvben kiadjuk a népi kollégiumi mozgalom és pedagógiai rendszer történetét, tapasztalatait. Igaz ugyan, hogy az engedély csak akadémiai zárt kiadásra szólt és úgy, hogy megvásárolni is csak azoknak lehetett volna, akik benne név szerint szerepelnek. Mi azonban széles körben szerveztük meg az anyag összegyűjtését, országsszerte kollégiumi találkozót szerveztünk és minden volt népi kollégistát felkértünk emlékeinek megírására, a fellelhető dokumentumok összegyűjtésére. Ekkoriban országsszerte lelkes gyűlések, találkozók sora zajlott. Ajkunkon felcsendültek a kollégista korunkban énekelt népdalok, forradalmi indulók – esetenként új változatokban is – és miként a himnuszt, felállva énekeltük a népi kollégiumok „Sej, a mi lobogónkat” kezdetű indulóját.

A legnépesebb találkozót mi, volt Szabó Dezső kollégisták szerveztük Szentendrén, ahová – Kardos László tanácsára – meghívtuk valamennyi volt népi kollégium képviselőjét. Ott határoztuk el, hogy ezentúl rendszeresen találkozunk majd és elhatároztuk a „Fényes Szellők” Baráti Kör megalakítását.

TZ: A volt népi kollégista vezetők közül kikkel tartottál fenn kapcsolatot a rendszerváltás előtti években, mik ezeknek a találkozásoknak legfontosabb eseményei?

RPL: A volt népi kollégistákkal kapcsolataink a legnehezebb években, még akkor is, amikor szinte tagadnunk kellett egyko-

ri népi kollégista voltunkat, rendszeresek maradtak. A közéletben, gyakorta munkaköreinkben is összetalálkoztunk és megújultak kapcsolataink. Sokakkal családjaikkal együtt is kapcsolatot tartottunk. Az ötvenes évek elejétől családjaink körében együtt szilvesztereztünk, népdaloztunk és meghallgattuk költőink régebbi és újabb verseit. Dr. Kardos Lászlóval például még – mint a Néprajzi Múzeum igazgatójával – azonos végzettségünk és szakmai érdeklődésünk miatt is kapcsolatot tartottunk, az íróvá és költővé lett kollégistákkal volt folyamatos kapcsolat, mint például Sipos Gyulával, Simon Istvánnal, Nagy Lászlóval és természetesen az irodalomtörténészekkel is, mint a volt Szabó Dezső Népi Kollégium egykori irodalmi szakkörének vezetőjével, Dr. Czine Mihállyal. Több évig pedagógiai, gyermek- és ifjúságvédelmi témakörű folyóiratot szerkesztettem, amelyhez gyakorta kértem volt népi kollégista pedagógusok, pszichológusok, jogászok írásait, népszerűsítő munkáit, képzőművészek grafikáit, illusztrációit. Csohány Kálmán, Somogy Árpád és mások készségesen álltak segítségemre.

TZ: Az egykori népi kollégisták társadalmi szervezete létrehozásának előzményei és működésének körülményei hogyan alakultak a rendszerváltás előtt?

RPL: Az egyesület létrehozásának alapjait a „Fényes szellők nemzedéke” című kötetek anyagának gyűjtése és szerkesztési munkái vetették meg. Szinte természetes volt, hogy a sikeres kollégista találkozókat a rendszeres találkozások igénye követte. Tekintettel arra, hogy akkor egyesületi törvény még nem volt, önálló szervezet nem alakulhatott. A Hazafias Népfront keretei között azonban már létezett a nőszövetség, működött az Olvasókörök Szövetsége, a kertbarát mozgalom, a nyugdíjasok szervezete. Mi is ezt az utat választottuk és megalakítottuk a kollégisták szervezetét, a „Fényes Szellők” Baráti Kört. A Hazafias Népfrontnak akkor egyik titkára volt S. Hegedűs László, aki annak idején a Szabó Dezső Népi Kollégium Pártfogó Testületének tagja volt, és készségesen vállalta a Kör elnöki szerepét. Társelnökké Dr. Kardos Lászlót, alelnökké és programszervezővé Györffy Sándort, titkárrá az egykori Györffy kollégista Dr. Mohácsy Lászlót választottuk. A vezetőség tagjai között voltak: Csohány Kálmán, Dr. Sági Vilmos és Dr. Dudás Gyula egyetemi docensek, Nádasy László filmrendező és még néhány volt Györffy és Petőfi kollégista, valamint magam is.

Összejöveteleinket havonta tartottuk a Hazafias Népfront József nádor téri szervezetének helyiségeiben. Ezek a fórumok

a kornak leglátogatottabb gyűlései voltak, amiket a szólásszabadságra való törekvés és az erős kritikai szellem jellemezték.

Rendszeres kapcsolatunk volt az Írószövetséggel és főleg a népi kollégistákból lett írókkal, költőkkel, mint Sipos Gyulával, Fekete Gyulával, Nagy Lászlóval, Galgóczi Erzsébettel, Csóri Sándorral. Színművészekkel és rendezőkkel, mint Soós Imrével, Horváth Terivel, Szirtes Ádámmal, Kovács Andrással és másokkal, valamint képzőművészekkel; Szabó Iván és Somogyi Árpád szobrászokkal, akiknél műteremlátogatásokat is tettünk. Előadóinkat is főleg az egykori népi kollégistákból lett tudósok, közéleti személyiségek közül kértük fel, akik rendszeres látogatói, résztvevői voltak összejöveteleinknek, mint Györffy Béla és Pataki Ferenc akadémikusok, Balogh Sándor és Schmidt Péter egyetemi tanárok. De meghívtunk fiatalabb kutatókat is, akik érdeklődéssel voltak a népi kollégiumok egykori élete iránt és osztották nézeteinket, mint pl. az irodalomtörténész Pomogáts Bélát, a történész M. Kiss Sándort, meg Salamon Konrádot és természetesen a kultúrpolitikus volt népi kollégiumi igazgatót, Vitányi Ivánt. Gyakran hívtunk más ismert közéleti személyiségeket is, akiknek véleményére voltunk kíváncsiak, mint például Ormos Mária egyetemi tanárt, Vass Zoltán politikust, és vendégül láttuk Dr. Püski Sándort is. Gyűléseinken az előadások érdekesek, figyelemfelkeltőek voltak, amiket mindig nyílt viták és eszmecserék tettek színessé, érdekessé. Több előadásunk később folyóiratokban is megjelent.

TZ: Hogyan alakult az egyesület helyzete a rendszerváltás után?

RPL: A rendszerváltás után megjelent az ún. egyesületi törvény. Azonnal kértük szervezetünknek független, önálló civil szervezetként való jóváhagyását, és arra sor is került közhasznú szervezetként. A Hazafias Népfrontot felváltó Társadalmi Egyesületek Szövetségének alapító tagjai lettünk és a szövetség székházában működünk mindaddig, amíg helyet nem kaptunk a Györffy Kollégium tagjai által épített egykori kollégiumi épületben.

Fontos eredménynek tekintem, hogy a rendszerváltás követően hamarosan megjelent szervezetünk vezetőségi tagja által szerkesztett „Mégforgatott világmegforgatók” című jelentős tudományos munka, amiben a szerkesztő közölte mindazokat a dokumentumokat, amiket az engedékenynek tűnő Aczél György-fél cenzúra sem engedett korábban közölni. Ebben a kötetben már közölhetünk kollégiumi újjászervezési szándékunkat is, amit a Dr. Göncz

Árpád köztársasági elnök úrral történt le-
vélváltásunk igazol.

A Györffy Kollégium megalakulásával hatvanadik évfordulóján jelentős országos fórumot rendeztünk, jeles előadókkal és ott, a volt népi kollégisták adományaiból megalakítottuk a Kollégiumaink Megújításáért Alapítványt.

A kezdeti idők eredményei között megemlíthető, hogy a népfőiskolai mozgalom újjászervezésekor önálló népfőiskolát is üzemeltettünk azzal a céllal, hogy segítjük és támogassuk már önálló civil szervezetek alakulását.

Mindennél fontosabb tevékenységünké lett azonban az, hogy kapcsolatot tettünk az Új Népi Kollégiumokért Alapítvánnyal, majd más kollégiumi szervezetekkel, legfőképpen a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetséggel, melynek egyik konferenciáján szomorúan tapasztaltuk a létező kollégiumoknak egymástól megyénként, városonként való elkülönülését. A Szövetség tevékenységének támogatásául alapítottuk meg akkor a Kollégiumokért Sajtó Alapítványt, és hoztuk létre a KOLLÉGIUM című folyóiratot, melynek szerkesztését azóta maga a Szövetség vette át és számaiban minden esetben felhívja a létező kollégiumok figyelmét a népi kollégiumok tapasztalataira úgy, hogy az minden hazai kollégiumhoz eljut.

TZ: Említetted, hogy a Györffy István Kollégium egykor önálló kollégiumi épületet létesített és Baráti Körünk abban találta meg jelenlegi székhelyét. Tett-e szervezetenk kezdeményezést ennek az ingatlanak a visszaszerzésére és hogyan áll ennek ügye?

RPL: Első kezdeményezésünket még Göncz Árpád elnök úr idején megtettük, aki messzemenően egyetértett kérésünkkel. Később az oktatási miniszterek is sorban támogatásukról és egyetértésükről biztosítottak, de sajnos mindmáig nincs kézzelfogható eredmény. Az épület kezelését ugyan – noha gyakorlatilag az általunk megújított és már bíróság által is bejegyzett Györffy István Kollégiumi Egyesület, mint egykori tulajdonos látja el – és az Oktatási Minisztérium már hivatalosan átadta a Kincstári Vagyoni Igazgatóságának, de jogerős bírósági ítélet hiányában még mindig hivatalosan állami kezelésben van.

Baráti Körünk szándéka kezdettől az, hogy az egykori Györffy kollégisták által épített, sőt társadalmi munkájukkal felépült ingatlan kollégiumnak adjon otthont. Szeretnénk, ha ebben az épületben kapna helyet minden kollégiumi egyesület, alapítvány, szerkesztőség, és a kollé-

giumi nevelők kollégiumi keretek közötti felkészítése és továbbképzése. Így alakulna ki a népi kollégisták által létrehozott és telekönnyvíleg ma is a Györffy István Kollégiumi Egyesület nevére szereplő épületben olyan országos kollégiumi központ, ami biztosíthatja a kollégiumi nevelőtanár-képzést, valamint a kollégiumi szervezetek működését. Mi bízunk abban, hogy napjainkban, amikor kormányprogram tartalmazza az oly fontos kollégium-építést, új kollégiumok létesítését, tervünk

és szándékunk egyszer mégiscsak teljesülni fog.

TZ: Merem remélni, hogy Lajos bátyánknak az idős korában is ifjú lelkesedéssel vezetett küzdelme a Györffy kollégiumi épület kollégiumi célú végleges hasznosítására hamarosan eredményes lesz. Szolgálhatja nemcsak a népi kollégiumi múlt megőrzésre érdemes eredményeinek ápolását, hanem legfőképp azt, hogy elősegíti, megkönnyíti a tanulását az ifjú nemze-

deknek, a néphez hű, a közös nemzeti értékek és érdekek megőrzését, építését, és további gyarapodását szolgálják. Lajos bátyánk Tahitótfaluból naponta bejárva „munkahelyére” intézi közös ügyeinket. Ebben időnként a kórházi beutalása ideiglenesen akadályozza, de mostanáig nem törte meg. Az országjárásainknak, összeföveteleinknek napjainkban is nemcsak fáradhatatlan ügyintézője, de lelkesítő nótafája is.

dr. Tatai Zoltán

A MI DALAINK

Folyóiratunkban időközönként közlünk olyan népdalokat - egy korábbi számunkban olyan forradalmi dalokat - amiket a hajdani népi kollégisták kollégiumi estjeiken és más összejöveteleiken legszívesebben és gyakorta énekeltek, hiszen nem volt olyan összejövetelük, ahol ne szálltak volna ajkukról vidám dalok.

Mai számunkban három olyan népdalokat közlünk, amelyek nélkül népi kollégista összejövetelekre sor ne került volna.

Az „A csitári hegyek alatt” kezdetű Nyitra megyei dalt Kodály Zoltán jegyezte le és adta közre. Második versszakának szavai, és hangulata jól kifejezi a kollégistáknak a szülőföld iránti vonzalmát.

Amikor összejöveteleinken már magasra hágott a jó hangulat, akkor került sorra a „horgosi csárda” kezdetű dal, amit gyakran változtatott, rögtönzött szöveggel is énekeltek.

Ha nem akartunk véget vetni a vidám együttléteknak, akkor fűjtük az „Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt” kezdetű dalt, hiszen kollégiumainkban valóban otthon érezhettük és éreztük is magunkat.

Így kívánjuk ezt a mai kollégiumok ifjúságának is!

Réthei Prikkel Lajos

ÚGY TETSIK, HOGY ...

Élénken

Úgy tetszik, hogy jó he - lyen vá - gyunk itt,
 Úgy tetszik, hogy más - kor is vol - tunk itt.
 Mu - las - sunk, hát egy vagy két ó - ró - ig,
 Vég - bú - csun - kat, míg ki nem ad - ják itt.

Végbúcsúknak hamar vége leszen,
 Szegény legény akármerre mégyen.
 Akármerre fordítja kalapját,
 Szegény legény így éli világát.

A CSITÁRI HEGYEK ALATT ...

Nyitra m. - K. Z.

Moderato

A csitári hegyek alatt régen le - e - sett a hó,
 Azt hal - ló - tam kis angyalom, vé - red e - sett el a ló.
 Ki törted a ke - ze - det, mi - vel ö - telsz engemet?
 Így hát kedves kis - angyalom, nem le - hé - tek a ti - ed.

Amott látok az ég alatt egy madarat repülni,
 De szeretnék a rózsámnak egy levelet küldeni.
 Repülj madár, ha lehet, vidd el ezt a levelet,
 mondd meg az én galambomnak, ne sirasson engemet.

Amoda le van egy erdő, jaj de nagyon messze van,
 kerek erdő közepébe két rozsmaring bokor van.
 Egyik hajlik a vállamra, másik a babáméra,
 így hát kedves kis angyalom, tied leszek valaha.

A HORGOSI CSÁRDA

Gyors tóncltempo ♩ = 138-144 Horgos - K. Z.

A hor - go - si csár - da ki van festve,
 O - da jár a cimbalmos a cím - balmával cimbalmozni
 min - den es - te. Korcsmá - ros - né azt hi - szí,
 Hogy i - lá - nyát el - ve - szí egy va - la - ki.

A horgosi csárda ki van festve
 Odajár a klarinétos a klarinétjával
 klarinétozni minden este
 Korcsmárosné azt hiszi ...

A horgosi csárda ki van festve,
 Odajár a nagybögös, a nagybögővel
 Nagybögözni minden este
 Korcsmárosné azt hiszi ...

Tehetségfejlesztés a Váci Mihály Kollégiumban

- *Problémák, feladatok* -

Intézményünk hagyományosan figyelmet fordít a tehetséges, illetve a továbbtanulni szándékozó fiatalok továbbfejlődésének, képességeik fejlesztésének támogatására.

Tehetséggondozó tevékenységünk az elmúlt évek folyamán változásokon ment keresztül. Egyik jelentősebb állomása volt az ún. tagozatos forma bevezetése, kipróbálása (koncepcióját korábban publikáltuk), melyben jelentős szerepet kapott a személyiség komplex fejlesztése. Több évi működtetés után beláttuk, hogy túlterheltségük miatt nem, vagy csak nagy nehézségek árán tudják vállalni a diákok a foglalkozásokon való rendszeres részvételt, még akkor is, ha azok nem sok, heti kb. másfél-két órát vettek igénybe.

A tehetséggondozás kollégiumi gyakorlatát tovább kell finomítanunk, hatékonyabbá téve azt. A pedagógiai program összeállításával, illetve a minőségfejlesztéssel kapcsolatos helyzetfeltárás különböző vizsgálati eredményeiből is kiderült, hogy a szülők egy része nem elégedett ezzel, s a diákok közül is többen gondolják úgy, hogy képességeiket, tehetségüket nem eléggé ismerik a nevelők, és néhányan megfogalmazták a személyre szóló fejlesztés igényét is. (Megjegyezzük: évről-évre körülbelül harminc féle szakkörben, felkészítő és egyéb fejlesztő programban vehetnek részt diákjaink.)

Magunk is látjuk fogyatékosságainkat: a tehetségfejlesztő- és támogató tevékenységből bizony maradnak ki tehetséges fiatalok. Ennek legfőbb okai többek között a tehetség-felismerés módszertanával, továbbá az időhiánnyal függenek össze. Hiszen a pedagógusok azokkal a diákokkal foglalkoznak elsősorban, akiknek szembetűnő a tehetségük, vagy akik jelentkeznek valamilyen szakkörbe. (Pl. jellemző, és ez a rendelkezésre álló felkészülési idő ismeretében természetes is, hogy azok lesznek elsősorban a szereplői a kollégiumi rendezvényeknek, akikkel viszonylag gyorsan eredményt lehet felmutatni.)

Az, hogy a kollégium mennyire tud hatékony lenni, a tehetségfejlesztés felfogásán is múlik. Hiszen ez a munka több annál, hogy szakköröket vagy önképzőköröket

működtetünk a kollégiumban: a fiatalok teljes személyiségének fejlesztése a feladat. Így minden tanár valamilyen szinten részt kell vegyen ebben.

A továbblépés koncepcionális keretei

Először is definiálnunk kell a tehetség fogalmát, illetve azt, hogy mit tekintünk tehetségfejlesztésnek. Ebben segítségünkre van a bőséges szakirodalom is. Az intézményben a közelmúltban házi továbbképzés keretében sajátíthatták el a pedagógusok a legfontosabb elméleti, illetve módszertani alapismereteket, mely a szemlélet alakításában is jelentőséggel bír.

A tehetséggondozás fogalmi tisztázása után a feladatellátás megközelítése pontosabbá válik. Ezzel a továbbiakban a fejlesztés adekvát keretei kijelölhetők, amelyet minden bizonnyal a jelenleginél rugalmasabbnak kell elképzelni, de részét képezik a jelenleg működő formák is. Tisztázódní fog testületen belüli feladatmegosztás kérdése is.

A lehetséges tevékenységformák alapkategóriái:

- tanulócsoporthoz belüli valamint kívüli,
- kollégiumon belül és kívül,
- kötött (rendszeres tanári jelenlét mellett) és kötetlen (egyéni haladási ütem szerinti munkavégzés, időszakonkénti konzultációval) formák.

Fő fajtái:

- Az intézményen belüli különféle kötött tematikájú foglalkozások: (szak)körök, tantárgyi előkészítők, stb. melyek a tehetség-igéretnek számára kibontakozási lehetőséget is kínálnak.
- A nyilvános szereplési lehetőségek
- Produktumok bemutatása, kiállítása
- Speciális képességfejlesztő programok, igény szerint
- Lehetőség biztosítása a diákok számára a kollégiumon kívül eső fejlesztéshez (különórákra, edzésre, stb. járás)
- A kollégiumi életben fellelhető minden olyan tevékenység, amely a diákok alkotóképességét előhívja, fejleszti (például: a kollégiumi közélet, diák-önkormányzati munka, illetve az ebben való részvétel).

Alapelve, hogy a tehetségfejlesztésből egyetlen arra érdemes diákunk sem maradhat ki. A cél az, hogy akiknek szükségük van egy bizonyos felkészítésre, vagy rendelkeznek fejlesztésre érdemes képességekkel, továbbá lehetőség van arra, hogy képességeiket fejlesszük, azok számára megadjuk a megfelelő támogatást. Ehhez szükséges a tehetség-felismerés különböző formáinak ismerete, alkalmazása, minden pedagógus részéről. (Amennyiben sikerül pszichológust alkalmaznunk, ebbe a munkába őt is bevonjuk.)

A személyiséglvből következik, hogy a tehetségfejlesztés összetett feladata minden pedagógust érint, de az abban való részvételváltozó (a szülővel vagy az iskolával való konzultáció, információszerezés, a tehetség-feltárás különböző módszereinek alkalmazása, a tanulók erkölcsi fejlesztése, nevelése, egy bizonyos tehetségfejlesztő szakkör vezetése, stb.). A terület fejlesztése tehát feltehetően újfajta aktivitásokat mozgósít, amely a testületen belüli munkamegosztásra, tehát a szervezeti viszonyokra is hatással lesz. Kollégiumunk adottságainak megfelelően eddig is átlagon felüli szakmai háttérbeli, módszertani, technikai kereteket és feltételeket biztosított ahhoz, hogy a nevelőtestület ennek a feladatának minél magasabb színvonalon eleget tehessen. A munkát kijelölt felelős személy koordinálja, aki szükség szerint módszertani támogatást ad (szervez) a nevelői, illetve szakmai tevékenységhez. A fent hivatkozott számos foglalkozás mellett a kollégium színes szabadidős rendszere, valamint hagyományai biztosítják a diákok képesség-fejlesztését.

A tehetségfejlesztés legfontosabb tennivalói intézményünkben (módszerek)

A tehetségfejlesztés a tanulócsoporthoz kezdődik. (Megjegyezzük, az új kollégisták szüleinek rövid, célirányos kérdőívet küldtünk tájékozódás céljából, mely augusztus végén már a nevelőnél van.)

A fő feladatok a következők.

Helyzetfeltárás

a) Kik, és milyen képességek alapján jöhetnek szóba, mint a fejlesztés lehetséges alanyai.

Ezt legegyszerűbben szubjektív módon, megfigyeléssel is megítélhetjük, az alábbi kritériumok vizsgálatával. Amennyiben úgy ítéljük meg, hogy valamelyik tanulónk

- gyorsan és könnyedén sajátít el új ismereteket
- teljesítménye életkorát meghaladja
- nagy szókinccsel rendelkezik
- gyors felfogású, logikus gondolkodású
- kreatív
- képes elmélyülni egy-egy probléma megoldásában
- elkötelezett valamilyen magas szintű teljesítmény irányában
- sokféle ismerettel rendelkezik a világról
- valamilyen speciális képességterületen (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális) kiemelkedő teljesítményt nyújt,

feltehetően tehetséges, vagy tehetség – ígéret, akivel érdemes foglalkozni, tehát a meglévő vagy szunnyadó adottságait fejleszteni kell, illetve számára fejlesztő

környezetet szükséges biztosítani.

- b) *Fel kell tární, hogy*
- részesülnek – e a diákok fejlesztésben, és milyen formában
 - milyen támogatásra tartanak igényt a tehetséges diákok (kitől, milyen formában, stb.)
 - megítélésünk szerint milyen támogatásban kellene (tudnánk) részesíteni őket
 - a tanuló nevelésében, illetve fejlesztésében részt vevők (család, iskola, stb.) milyen támogatást várnak tőlünk.

Fejlesztési terv készítése, személyre szólóan

a) Szükséges a fejlesztés tárgyának megfogalmazása, prioritások felállításával (mit fejlesztünk): meglévő képességek, erős és gyenge oldalak, személyiség tulajdonságok, stb.

b) Szükséges a támogatás (szervezeti) formáinak meghatározása, a prioritások felállításával (hogyan fejlesztünk): adekvát foglalkozások, programok,

esetleg anyagi jellegű támogatás, külső segítség megkeresése, lehetőség biztosítás a közönség vagy a közösség előtti megmutatkozásra, stb.

A tehetséggondozás hatékonyságának egyik fontos feltétele, hogy rendszeres visszajelzés kapjunk a tanulók teljesítményéről, fejlődéséről. A nevelői csoport- és kollégiumi szintű értékelési rendszer kimunkálásánál ezt is figyelembe vesszük.

Másik hasonló feltétel az együttműködés, illetve a munkamegosztás, melynek fejlesztésére a testületben, a tanulóval, valamint a fejlesztésében érdekelt ágensekkel (szülő, iskola, nevelőtestület, stb.) súlyt helyezünk.

Végül, fontos a pedagógiai klíma állapotának folyamatos javítása: olyan pozitív kollégiumi környezet kialakítása, fenntartása a cél, amelyre a bensőséges tanár-diák viszony a jellemző, hiszen ez ad megfelelő alapot a személyiségfejlesztéshez.

Országos Kollégiumi Továbbképzés Gyulán

A Békésmegyei Humán Fejlesztési és Információs Központ valamint a Kollégiumi Szövetség Békés megyei szervezete rendezésében ismét egyhetes akkreditált továbbképzésen vehettek részt a kollégiumi nevelőtanárok Gyulán.

A rendezvénynek a N. Bacescu Román Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium adott otthont. Földesi Péterné megyei elnök köszöntötte a vendégeket és ismertette a továbbképzés programját, ami teljesen felölelte az intézményi alapidokumentumok teljes spektrumát: - az SZMSZ-től a továbbképzési tervekig. Ringhofer Ervin a Kollégiumi Szövetség alelnöke szakmai vezetőként vett részt a továbbképzésen és friss információkat adott a közoktatási törvény várható változásairól. (A továbbképzésre egy héttel a törvény végszavazása előtt került sor) Az előadók között volt Nagy Kálmán a Székesfehérvári József Attila kollégium igazgatója, az Önfejlesztő Kollégiumok vezetője is, aki itt is a szakmai megújulásra és a minőségfejlesztési teendőkre hívta fel a figyelmet.

A pedagógus továbbképzésről és annak tervezéséről, finanszírozásáról Gulyás Béla a kalocsai Hunyadi Kollégium igazgatója tartott tájékoztatót.

A résztvevők kevés szabadidejének hasznos eltöltéséről Földesi Péterné gondoskodott, mintegy felkészítve a kollégákat

a kollégiumi foglalkozásokra. Játék és bábkészítők segítségével a természetben található levelekből, virágokból, magvakból varázsoltak egy kis ragasztósegítségével ötletes figurákat. A felfedezés örömeivel vettük tudomásul, hogy milyen kevés anyagi ráfordítással, milyen értelmes és a gyerekeket is szórakoztató, kezűgyességet, fantáziát gazdagító foglalkozást tudnák otthon tartani, ha vennék a fáradságot.

A továbbképzésen résztvevők tanúsítványt kaptak a 30 órás képzésről az idén is, mely a 7 évenkénti 120 órás továbbképzésbe bele számít. Gratulálunk a szervezőknek és köszönjük a Humán Fejlesztési és Információs Központ anyagi támogatását.

Ringhofer Ervin

Játék és bábkészítés

Még egyszer (és remélem utoljára) a pedagógiai felügyelőről

A Köznevelési Törvény 1993. óta folyamatosan módosításra kerül, így történt ez ebben az évben is: - 2003. június 23-án az Országgyűlés elfogadta a 2003. évi LXI. Törvényt, melyet szintén nagy viták előztek meg a pedagógusok körében.

A törvény 82.§ (7) bekezdése előtt azonban mind a mai napig értetlenül állnak a kollégiumi nevelés iránt elkötelezett pedagógusok.

Miért? Azért, mert értelmesen és logikusan gondolkodó, munkájukat felelősséggel végző nevelőtanárok alkotják a tantestületek többségét a kollégiumokban. Ők azok, akik nem munkaidőben, nem órákban, hanem feladatokban, segítségnyújtásban, szülői gondoskodásban, egyszerűen gyermeknevelésben gondolkoznak. Számukra a kollégiumi nevelés komplex feladatot jelent, ami abban a pillanatban kezdődik, amikor belépnek a kollégiumba. (Kivételt képez, ha a kapu előtt dohányzó diákokkal már bemelegítésként” egyéni törődést biztosító „foglalkozást kell tartani.)

A törvénymódosítás előkészítése során a Kollégiumi Szövetség egyetlen egyszer sem tett olyan javaslatot az oktatási kormányzat felé, hogy a kollégiumokban ”pedagógiai felügyelő” munkakör kerüljön bevezetésre. Azt pedig még álmodásban sem gondolták a Szövetség tisztségviselői, hogy a jelenleg nevelőtanári munkakörben lévő egy része kerüljön ilyen beosztásba. **Az elmúlt tizenhárom év alatt tapasztalhatták a kollégák, hogy a Kollégiumi Szövetség a köznevelési kollégiumok véleményét, érdekeit képviseli.** Számtalan fórumon, rendezvényen, továbbképzésen, konferencián ott vannak az ügyvivő testület tagjai, a megyei elnökök. Minden fontos törvényelőkészítő munka során körlevelek, állandó Internet kapcsolat, megyei elnöki értekezletek biztosítják a gyors és pontos információáramlást.

Így volt ez ennél a törvénymódosításnál is.

Az elmúlt évtizedben, heroikus küzdelmek árán elérte a Szövetség, hogy mielőtt a kollégiumokat érintő törvénymódosítási tervezetet kiad az Oktatási Minisztérium vitára, megkérdezték, hogy van-e a szakmának valamilyen ésszerű javaslata. Magyarán szólva: az érdekelteknek, a kollégiumban dolgozóknak van-e törvénymódosító javaslata.

A 82.§ (7) bekezdés esetén nem ez történt. Arra kényszerültünk, hogy a szakma által soha nem javasolt, teljesen ésszerűtlen módosítás törvényerőre emelkedése ellen

küzdjünk. **Érthetetlen a mai napig számkra, hogy miért kell módosítani azt, ami mögött megingathatatlan pedagógiai érvek állnak.** Miért tesz önkényesen olyan módosítási javaslatot a törvénytervezetbe az oktatási tárca, aminek a következménye pedagógiai szempontból hátrányos helyzetbe hozza a kollégista gyerekeket. Az a kormányzat teszi ezt a javaslatot és fogadja el a törvénytervezetet, aki az esélykülönbségek mérséklését, az esélyteremtést miniszteri szintre emeli. **Az első pillanattól kifejeztük egyet nem értésünket a pedagógiai felügyelői munkakör bevezetésével kapcsolatban.** Az országban több mint 100 kollégium, a szakma elismert szaktekintélyei fordultak a minisztériumhoz, hogy megakadályozzák bekerülését a törvénybe. Szövetségünk elnöke a Parlament Oktatási Bizottsági ülésein felhívta a döntés előkészítőket és az országgyűlési képviselők figyelmét a módosítás indokolatlanságára, várható negatív hatására.

A legutolsó egyeztetésen annyit sikerült elérni, hogy „a tantestület dönthet helyi szinten, hogy bevezeti-e a pedagógiai felügyelői munkakört”.

Kedves Kollégák!

Az elkövetkezendő hónapokban a hazai kollégiumi nevelés történetének sorsfordító történelmi pillanatai lesznek. Ezt nem mások írják, hanem mi.

Most dől el, hogy a közel 4000 kollégiumi nevelőtanár számára mi a fontosabb:

- **az hogy egy részük a 30 óra helyett 24 órában dolgozzon foglalkozást vezető nevelőtanárként, a többiek 40 órában pedagógiai felügyelőként**
- **vagy az eddigieknek megfelelően a tantestület minden tagja egységesen részt vesz az intézmény pedagógiai programjának megvalósításában. Nevelőtanárként végzi azt a hivatását, ami nem „felügyelőből”, nem „foglalkozásból”, hanem komplex nevelési feladatokból áll.** (A gyakorló kollégium pedagógusok pontosan tudják, miről beszélnek.)

Gondolkozzunk, és ne hagyjuk, hogy 6 órás munkaidő csökkentésért feláldozzuk a kollégiumot, nevelőtestülettel gyerekekkel együtt !

Ne engedjük, hogy a nehezen létrejövő tantestületi egységet, - közös teherviselést a mindennapi feladatokban- a szét húzás, az egymásra mutogatás, a mesterséges igazságtalan és méltánytalan megosztás váltsa fel!

Nem engedhetjük meg magunknak, hogy az 5-15 fős tantestületeinkben a kollégáink egy része pedagógiai felügyelői munkakörbe kerüljön heti 40 órába, míg a többiek nevelőtanári munkakörben heti 24 órában, amikor tudjuk, hogy mekkora erőfeszítésbe kerül a kollégium mindennapi életének szervezése, ellenőrzése az ébresztőtől a takarodóig.

Ez a megkülönböztetés azt is jelentené, hogy a kollégiumi élet irányítása, a napi- rend, házirend betartatása, ellenőrzése másodrendű feladat. Ez pedig nagy tévedés. Ez az alapja az egész kollégium működésének, - ahol nincs rend, nincs alkotó légkör, nincs érzelmi biztonság, ott a foglalkozásokat legfeljebb elszenvedik a gyerekek.

A fenntartók a jelenlegi létszámon felül nem fognak pedagógiai felügyelői álláshelyeket finanszírozni, ezt a törvény világosan érzékelteti. A pedagógiai felügyelői munkakör bevezetése esetén, az intézmény vezetőknek felül kell vizsgálni minden pedagógus munkaszerződését, ki nevezését, el kell döntenie kit alkalmaz felügyelőként és kit nevelőtanárként. Jelenleg is az a tapasztalat a kollégiumok többségében, hogy a elmúlt évek fenntartói „racionalizálási intézkedései „következtében egy nevelőtanárra az átlaglétszám feletti diák jut. (Összevont intézményekben ez szinte általános.)

Ebből az is következik, hogy pl. ha 250 fős kollégiumban a jelenlegi tíz nevelőtanárból 4 főt pedagógiai felügyelői munkakörben foglalkoztatnak, akkor a 6 főnek kell a szilenciumi és a többi foglalkozást megtartani. Képzelnék el, hogy 40 elsős szakmunkástanuló ül napi 3 órában a szilenciumi teremben egy tanárral, majd pedig az alapprogramból és a helyi pedagógiai programból adódó feladatok, foglalkozások, szakkörök következnek. Ápolni, fejleszteni kell az intézményi hagyományokat, a diákönkormányzatot, a minőségfejlesztési politikát, működtetni kell könyvtárosi státusz nélkül a könyvtárat, a számítástechnika termet, a stúdiót, a kondi-termet és még a napi 45 perces játékos időtöltésről is gondoskodni kell.

Várhatóan a tantestület egyik tagja sem jár jól, a gyerekek pedig biztos, hogy nem.

Mi lenne, ha egy meggondolatlan és felelőtlen törvény hatására a szülők úgy döntenének, hogy holnaptól az apuka felügyel a gyerekekre, az anyuka pedig foglalkozik vele?

(A lakhatási idő alatt a kollégium szülői feladatokat is ellát!)

Valószínű minden szülő a törvény hallatán egymásra nézne és így szólna: „Ezeknek nem volt sem apjuk sem anyjuk, de még gyereket se láttak közéről!”

A legtöbb kollégiumban nincs ápolónő, mert a fenntartó nem finanszírozza.

Mi történik, akkor, ha beteg lesz a gyerekek a kollégiumban?

Felügyelni vagy foglalkozni kell vele? Ha mind a kettőt, akkor hogyan lehet megoldani, hogy a gyerek csak akkor legyen beteg, amikor egyszerre van jelen a kollégiumban a nevelőtanár és a pedagógiai felügyelő? (Az iskolai házi feladatokat a beteg gyerekeknek is pótolni kell!)

A fenntartó önkormányzatok abban érdekeltek, hogy minél kisebb anyagi ráfordítással működtessék a kollégiumokat. A pedagógiai felügyelői munkakör főiskolai végzettséggel is betölthető: kevesebb munkabér, több munkaidő. Több felügyelő, kevesebb nevelőtanár. A csoportonkénti létszámot törvényesen úgy sem ellenőrzik, és ha igen, akkor mi van? A hétközi és hétközi ügyeleti feladatokat a gazdaságosság jegyében – a fenntartó nyomására szintén ők fogják ellátni. Ez azt fogja eredményezni, hogy a gyerekek kettős életet élnek a kollégiumban. Egyet a foglalkozások alatt, ahol a csoportvezető tanárunk elvárásai dominálnak: - őt veszik komolyabban. Egyet a többi időben, ahol csak arra kell figyelni az 50-100 gyerek közül néhánynak, hogy le ne bukjanak, ha jön a felügyelő. Az okos felügyelő nem buktat le senkit, mert tudja, hogy az konfliktust jelenthet a gyerek nevelőtanárával, - még az igazgatóhoz is kerülhet az ügy. Nézzünk egy olyan esetet, ami bármelyik kollégiumban, mindennap nap megtörténhet.

Mi a teendő, ha a gyerek, takarodó után a szobájában italozott és - a mosdó felé igyekezve - a folyosón „rókavadászatot” tart a pedagógiai felügyelő szemeláttára?

A pedagógiai felügyelő várható reakciója:

1. A csoportfelelős nevelőtanár káros szenvedélyekről tartott foglalkozásai eredménytelenek voltak. Még ennyit sem tudott elérni! Minek korrepetál ez exponenciális egyenleteket öt gyerekeknek, amikor a csoportjában italozók vannak? Nevelje meg őket, foglalkozzon velük, azért fizetik!
2. Nem az én dolgom, hogy kivizsgáljam az ügyet, meg fegyelmet rendezek, én látam, jelentettem.
3. Ha összeesett volna, szóltam volna a

mentőknek, de így nem foglalkoztam vele, mit tudom én honnan tudta meg az igazgató?!

A nevelőtanár várható reakciója:

1. Az biztos, ha én lettem volna itt ezt nem merte volna megtenni.
2. Az lehetetlen, hogy olyan részeg volt, ismerem én azt a gyereket, tudok én minden: - a többi gyerek is panaszkodik, hogy nem tudnak aludni éjszaka, amikor te vagy bent, - majd szólok én az igazgatónak.
3. Azért vagy itt, hogy rendet tarts, ne az én munkámmal foglalkozz és kritizálj!

Elindul a lavina:

- a nevelőtanár görcsbeszorult gyomorral megy be délután három órára, hogy vajon mi történt már megint,
- a pedagógiai felügyelőt majd szétveti az ideg, alig várja, hogy hazamenjen,
- a gyerek reménykedik, hogy nem találkoztak, nem derült ki semmi,
- az igazgató azt tapasztalja, hogy az évtizedek alatt kialakult jó szokások, jó hagyományok, rendezvények, az alkotó léghő helyett egyre több fegyelmi tárgyalásra, kizárásra kerül sor, mindenki elégedetlen
- a szülő átkozza azt a percet - az egész kollégiumot-, amikor ide hozta a gyereket,
- az oktató iskolák is azt mondják a beiratkozáskor az elsős szülőknek: "Nem ajánlom.."

A nevelőtanárból lett pedagógiai felügyelő már nem szervez vetélkedőt, nem készül a kollégiumi napokra, nem ír pályázatot, nem korrepetál, azaz a tantestület egyharmada már nem foglalkozik a gyerekekkel csak „örzi” őket. (Vérig sértve kényszerből maradt a kollégiumban.) A többiek, pedig kevesen is vannak és kevesebb munkaidőben is dolgoznak, a feladatok pedig egyre nőnek.

Ősi pedagógiai igazság, hogy a nevelés, a személyiségformálás leghatékonyabb eszköze a tevékenység, az aktív cselekvés. Egy kollégiumi közösségben a sokrétű tevékenységrendszer, a jó hagyományok, a tantestületi egység és elkötelezettség azok a tényezők, amelyek meghatározzák a diákok magatartását, fegyelmét a nap bármely szakában.

Nem felügyelőkre van szüksége a kollégiumoknak, hanem olyan tanároknak, akik a nevelésről komplex módon gondolkodnak:

- fontosnak tartják a szekrényrendet, az esztétikus szoba kialakítását,
- a kimenőről történő pontos visszaérkezést,

- a tanulói ügyeletet ellátását, a kulturált étkezést, a társas kapcsolatokban a megfelelő hangnemet,
- az iskolai tanórákra a sikeres felkészülést, a tantárgyi segítséget és még sorolhatnám tovább, mert a kollégiumi nevelőtanár, ha éjszakai ügyeletet lát el, akkor is nevel. Az utótanulást kérők, a hajnalban gyakorlatra indulók, az éjszaka belázasodó, megbetegedő diákok és a csínytevésekre készülő tudnának erről mit mesélni.

Gondoljátok meg kollégák, hogy a tantestületi titkos szavazás alkalmával nem kevesebb a tét, mint a kollégium jövője!

Ahol nem jut megfelelő energia és idő a tartalmi munkára, ott a gyerekek találnak maguknak elfoglaltságot: - nő a dohányzás, italozás, kábítószer fogyasztás, lopás és minden elképzelhető deviáns viselkedés lehetősége. A szülők bizalma rövid időn belül megint, és egyre kevesebben jönnek a kollégiumba.

Akkor már nem az lesz a fő kérdés, hogy ki lesz felügyelő és ki nevelő, hanem azt fogja vizsgálni a fenntartó, hogy ennyi gyerekért érdemes-e fenntartani a kollégiumot.

Azok pedig, akik a pedagógiai felügyelő bevezetése mellett döntöttek nem hibáztatnak senkit, mert saját magukat számolták fel. Tisztán és világosan kell látnunk, hogy a törvénymódosításnak épp az a célja, hogy a kollégiumok tantestületében belső feszültséget keltsen, szétessen a pedagógiailag egységes rendszer, ami visszafordíthatatlan erőzúzóhoz, önfelzárkózáshoz vezet.

A szavazás során ki fog derülni, hogy egy önfelzárkózásra, széthúzásra gerjesztő törvény mennyi kárt tud tenni bennünk. Leszünk-e szakmailag annyira elkötelezettek, szolidárisak, becsüljük-e egymás munkáját annyira, hogy ki is merünk érte állni, a hatóra kedvezmény nem „részegíti” meg a többséget abban a reményben, hogy nem Ő lesz a felügyelő.

A Kollégiumi Szövetség bízik abban, hogy - nem hiába dolgoztunk 13 évig, nem hiába harcoltunk ki annyi előnyös törvényi változást. Itt állunk a hosszú távú szakmai fejlesztés kapujában, bekerültünk a NAT stratégiai részébe, tengernyi a feladatunk.

„Azok vagyunk, akik voltunk, azok leszünk, akik vagyunk.”

Döntsünk egységesen úgy, hogy egységesen nevelőtanárok maradjuk és legyünk! Rajtunk áll, hogy lesz-e az Európai Unióhoz csatlakozó Magyarországnak esélyteremtő kollégiumi rendszere vagy feladunk egy ezer éves progresszív tradíciót.

Gulyás Béla

Módosult a Kjt. végrehajtási rendelete a közoktatási intézményekben

(részletek a jogszabályból)

4.§

Az R. 11/A. §-át megelőző hivatkozás és a § helyébe a következő hivatkozás, illetve rendelkezés lép: [(A Kjt. 59. §-ának (2) bekezdéséhez és a közoktatásról szóló törvény 1. számú melléklet Harmadik rész 11117. pontjához, valamint a Negyedik rész 2. pontjához)]

„11/A. § (1) Nem illeti meg a közalkalmazottat az ügylet után pihenőidő, ha az ügyletet kollégiumban, illetve a pedagógiai programban előírt tanulmányi kirándulásvi vagy más, nem az iskolában, kollégiumban szervezett programon teljesíti, továbbá, ha az ügylet alatt nem kellett munkát végezni, valamint a készenlét után, ha a készenlét ideje alatt nem kellett munkát végezni.

(2) Pedagógus-munkakörben történő foglalkoztatás esetén a közoktatásról szóló törvény 1. számú melléklet Harmadik rész II/17. pontjában meghatározott napi kettő, illetve heti hat tanítási óránál több tanítási óra megtartása a rendes munkaidőn belül akkor rendelhető el, ha

- a) a munkakör nincs betöltve, a pályázati eljárás idejére,
- b) a munkakör nincs betöltve és az álláshelyre kiírt nyilvános pályázat sikertelen volt, feltéve továbbá, hogy a fővárosi, megyei munkaügyi központ munkaerő-közvetítése sikertelen maradt, valamint nem hozták létre a közoktatásról szóló törvény 87. §-ának (4) bekezdésében szabályozott - pedagógusok állandó helyettesítési rendszerét, vagy annak megkeresése sem vezetett eredményre,
- c) a betöltött munkakör feladatainak ellátása előre nem tervezhető okból, váratlanul leheletlenül vált.

(3) Ha a beosztott pedagógus a közoktatásról szóló törvény 1. számú melléklet Negyedik rész 1-2. pontja alapján teljesítménypótlékra jogosult és a teljesítménypótlék alapjául szolgáló munkavégzés ideje eléri a heti hat órát, részére további tanítási óra megtartása a rendes munkaidőn belül a (2) bekezdés c) pontjában meghatározott esetben rendelhető el.

(4) A (2)-(3) bekezdésben történő elrendelésnél alkalmazni kell az Mt. 127. §-ának (2)-(3) és (6)-(7) bekezdésében foglaltakat.

(5) Pedagógus-munkakörben a rendes munkaidőn felül, rendkívüli munkavégzés keretében, tanítási óra megtartását a (2) bekezdés c) pontjában meghatározott esetben lehet elrendelni.

(6) Az Mt. 127. §-ában meghatározottakon túl a szakorvos (gyermekpszichiáter), védőnő, ápoló, gyógypedagógiai asszisztens, gondozó, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, szabadidő-szervező, pedagógiai felügyelő munkakörben rendkívüli munkavégzés a (2) bekezdésben meghatározott okból rendelhető el.”

5.§

Az R. 11/B. §-a helyébe a következő rendelkezés lép, és egyidejűleg az R. a következő 11/C. §-sal egészül ki:

„11B. § (1) Az Mt. 129. §-ának (1) bekezdésében meghatározottakon túl ügylet és készenlét rendelhető el

- a) a tanulók éjszakai felügyeletének megszervezéséhez a kollégiumban,
- b) a pedagógiai programban meghatározott tanulmányi kirándulás vagy más, nem az iskolában, kollégiumban szervezett program megvalósításához.

(2) Az ügyletért és a készenlétért a munkavégzésre való rendelkezésre állás és a rendkívüli munka díjazását is magában foglaló átalánydíjazás illeti meg a közalkalmazottat.

(3) Ha a pedagógus, továbbá a 11/A. § (6) bekezdésben felsoroltak - feltéve, hogy a munkaidő-beosztásból más nem következik - a pedagógiai programban meghatározottak szerint tanulmányi kiránduláson vagy más, nem az iskolában, kollégiumban szervezett programon vesznek részt, munkanapon tizennégy órától másnap reggel hat óráig, heti pihenőnapon és munkaszüneti napon nulla órától huszonnégy óráig tartó időszakban ügyletet teljesítenek. Az ügylet idejéből a huszonkét órától másnap reggel hat óráig tartó időszakból a ténylegesen munkavégzéssel töltött időt (a továbbiakban: mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügylet), a reggel hat órától huszonkettő óráig tartó időszaknak pedig a teljes időtartamát (a továbbiakban: nem mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügylet) be kell számítani a munkaidőbe. E rendelkezésektől a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató a közalkalmazott javára eltérhet.

(4) Ha a kollégiumban foglalkoztatott pedagógus nem tart a közoktatásról

szóló törvény 53. §-ának (7) bekezdésében meghatározott foglalkozást- és a munkaidő-beosztásánál más nem következik - a heti pihenőnapon és munkaszüneti napon a reggel hat órától huszonkét óráig tartó időszakban nem mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügyletet, továbbá minden nap a huszonkét órától másnap reggel hat óráig tartó időszakban mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügyletet teljesít. E rendelkezésektől a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató a közalkalmazott javára eltérhet.

(5) Ha a pedagógiai felügyelő munkaidő-beosztásából más nem következik, a heti pihenőnapon és munkaszüneti napon hat órától huszonkét óráig nem mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügyletet, továbbá minden nap huszonkét órától reggel hat óráig mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügyletet teljesít. E rendelkezésektől a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató a közalkalmazott javára eltérhet.

(6) Készenlét esetén az átalánydíj mértéke az e rendelet 16. §-ának (2)-(3) bekezdése alapján számított óradíj (a továbbiakban: óradíj) húsz százaléka, heti pihenőnapon és munkaszüneti napon harminc százaléka. A mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügylet esetén az átalánydíj mértéke az óradíj ötven százaléka, heti pihenőnapon, illetve munkaszüneti napon hatvan százaléka. A nem mérhető időtartamú munkavégzéssel járó ügylet esetén az átalánydíj mértéke az óradíj hatvan százaléka, heti pihenőnapon és munkaszüneti napon, ha a közalkalmazott kap másik pihenőnapot, az óradíj száz százaléka, ha nem kap másik pihenőnapot, az óradíj százötven százaléka.

(7) Ha a készenlétet, ügyletet pedagógus-munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott látja el, az óradíj számításakor azt a pedagógus-munkakört kell figyelembe venni, amelyben a közalkalmazott a rendes munkaidejében a kötelező óráit teljesíti, több, eltérő kötelező óraszámú munkakörben történő foglalkoztatás esetén az egyes munkakörök kötelező óráinak az átlagát. Ha az ügyletet, készenlétet - részben vagy egészben - nem pedagógus-munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott látja el, az óradíját harminc órával számolva kell meghatározni. E rendelkezésektől a közalkalmazott javára a kollektív szerződés, kollektív szerződés hiányában a munkáltató eltérhet.

[Az Mt. 119. §-ának (3) bekezdéséhez és 128. §-ának (2) bekezdéséhez] 11/C. §

(1) Nem kell alkalmazni a rendkívüli munkavégzés elrendelésének és a munkaidő mértékébe történő beszámításának korlátozására vonatkozó rendelkezéseket, ha a rendkívüli munkavégzés elrendelésére a 11/A. § (2) bekezdésének c) pontjában meghatározott okból került sor.

(2) Közoktatási intézményben - a napi munkaidő tartamára és a pihenőidőre vonatkozó rendelkezések figyelembevételével - az Mt. 118/A. § (1)-(2) bekezdésében meghatározottnál hosszabb, legfeljebb egy nevelési évré, tanítási évré szóló munkaidőkeret is megállapítható, azzal a megkötéssel, hogy a munkaidőkeret alapján szervezett oktatásban a pedagógus megállapításban meghatározott heti kötelező órája legfeljebb heti hat órával haladhatja meg a munkakörére előírt heti kötelező órát.”

6.§

Az R. 16. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„16. § (1) Óradíj jár annak a pedagógusnak, aki olyan munkakörhöz dolgozik, amelyre jogszabály kötelező óraszámot állapít meg, ha a munkakörre előírt kötelező óraszámánál, a rendes munkaidőn belül, a munkáltató elrendelése alapján többet tanít. Az óradíj megilleti a magasabb vezető és a vezető beosztású közalkalmazottat is.

(2) A (3) bekezdésben meghatározott kivétellel az óradíj egy órára eső összege (a továbbiakban: óradíj) a pedagógus illetményének a következőkben meghatározott osztószámmal megállapított hányada. Az osztószámot az elrendelés alapján ellátott - óvodai, iskolai, kollégiumi, pedagógiai szakszolgálat intézményi - a beosztott pedagógus-munkakörre megállapított kötelező óraszámunk 4,33-mal történő szorzata adja. E rendelkezést alkalmazni kell abban az esetben is, ha az óradíjat Vezetői meghízással rendelkező részére, illetve gyakorló nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus részére állapítják meg. Az óradíj számításánál a pedagógusnak járó illetményét, továbbá a 15. § (2) bekezdésének d) és f)-g) pontjában, valamint a (6) bekezdésének a)-c) és e) pontjában meghatározott pótlékokat kell figyelembe venni.

(3) A (2) bekezdésben foglaltak nem alkalmazhatók, ha az elrendelés alapján ellátott pedagógus-munkakörre megállapított heti kötelező óraszám eléri, vagy meghaladja a 27 órát. A pedagógus óradíja ebben az esetben az illetmény és a (2) bekezdés negyedik mondata alapján figyelembe vehető

pótlékok együttes összegének (a továbbiakban: számítási alap) egy órára jutó része, megnövelve az ötven százalékos bérpótlékkal. A számítási alaphoz az egy órára jutó részét oly módon kell meghatározni, hogy a számítási alapot elosztják 174-gyel.

(4) Ha az (1) bekezdésben meghatározottak szerinti elrendelés alapján a pedagógus más pedagógus osztályát, tanulócsoportját, foglalkozási csoportját a sajátjával együtt tanítja, az óradíját harminc százalékkal meg kell növelni.

(5) Ha a pedagógus elrendelés alapján, a heti pihenőnapján tanít és

a) kap másik pihenőnapot, az óradíját ötven százalékkal,

b) nem kap másik pihenőnapot, az óradíját száz százalékkal meg kell növelni.

(6) Ha a pedagógus más pedagógus osztályát, tanulócsoportját, foglalkozási csoportját - a munkakörére előírt kötelező óraszámának keretében - a sajátjával együtt tanítja, helyettesítési díj illeti meg, melynek egy órára eső összege az óradíj ötven százaléka.

(7) A (2)-(6) bekezdésben foglaltakat alkalmazni kell akkor is, ha a pedagógus a közoktatásról szóló törvény 1. számú mellékletének Negyedik része alapján a munkáltatójával megállapodást kötött többletanítás ellátására, és a munkáltató a megállapodásban meghatározott tanítási órákon felül - a rendes munkaidőn belül - további tanítási órák ellátását rendeli el, illetve, ha a pedagógus más pedagógus osztályát, tanulócsoportját, foglalkozási csoportját kötelező óraszámának keretében sajátjával együtt tanítja, azzal az eltéréssel, hogy az óradíj számításánál a teljesítménypótlék összegét is figyelembe kell venni, továbbá az osztószámot az elrendelés alapján ellátott pedagógus-munkakörre előírt kötelező óraszám és a megállapodásban kikötött óraszám összege, illetve, ha eléri, vagy meghaladja a 27 órát, a (3) bekezdés alapján kell meghatározni.

(8) Ha az elrendelés következtében a pedagógus a munkakörére, beosztására előírt heti kötelező óraszámánál a rendes munkaidőn belül heti tíz óránál többet tanít, a tíz órát meghaladó tanítás után járó, a (2)-(5) bekezdés és a (7) bekezdés alapján megállapított óradíjat huszonöt százalékkal meg kell emelni. Ez az óradíj magában foglalja a tanítási árán kívüli munkaköri feladatok rendkívüli munkaidőben történő ellátásáért járó díjazás összegét is.

(9) Ha a pedagógus a teljes munkaidejében tanítási órát, tart, és a rendes munkaidőn felül is tanítási órát kell tartania, a rendkívüli munkaidőben el látott tanítási óráért a (2)-(5) bekezdés és a (7) bekezdés alapján számított óradíj ötven százalékkal növelt összege illeti meg. Ez az óradíj magában foglalja a rendkívüli munkavégzésért járó díjazást, beleértve a tanítási órán kívüli munkaköri feladatok ellátásáért járó díjazást is.

(10) Nem alkalmazhatók a (8)-(9) bekezdésben foglaltak, ha a pedagógus a munkaidő-beosztásából követhetően a tanítási órán, óvodai és kollégiumi foglalkozáson kívüli munkaköri feladatait rendkívüli munkaidőben látja el és díjazását az Mt. 147. §-ának (2) bekezdése alapján állapítja meg a munkáltató.

(11) A közoktatásról szóló törvény 1. számú melléklete Negyedik rész 2. pontjában meghatározott teljesítménypótlék számítási alapját a Kjt. 66. §-a (1)-(5) bekezdésének alkalmazásával kell megállapítani."

12. §

(1) Ez a rendelet - a (2)-(3) bekezdésben foglalt kivétellel - a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) 2004. szeptember 1-jén lép hatályba az R. e rendelet 4. §-ával megállapított 11/A. §-ának (2)-(6) bekezdése, 5. §-ával megállapított 118. § (5) bekezdése és 11/C. § (1) bekezdése, továbbá a 6. §-ával megállapított 16. §-a, valamint e rendelet 10. §-a.

(3) A pedagógiai felügyelőre vonatkozó rendelkezések akkor alkalmazhatók, ha a kollégiumban a közoktatásról szóló törvény 129. §-ának (7) bekezdése alapján a nevelőtestület bevezette az e munkakörben történő foglalkoztatást.

(4) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az R. 11/A. §-ának (4)-(7) bekezdése a 118. §-t megelőző hivatkozás, továbbá a 20. §-a (1) bekezdésének második mondata.

(5) 2004. augusztus 31-ig nem kell alkalmazni a rendkívüli munkavégzés elrendelésének és a munkaidő mértékébe történő beszámításának korlátozására vonatkozó rendelkezéseket, ha a rendkívüli munkavégzés elrendelésére a 11/A. § (2) bekezdésének a)-c) és e) f) pontjában, illetve (3) bekezdésében meghatározott okból került sor.

A békéscsabai Arany János Középiskolai Tehetséggondozó Kollégium országos képzőművészeti pályázatát hirdet „festészet” kategóriában „Sport és Művészet” címmel

Pályázati feltételek:

- Sportág: szabadon választott – A sportági teljesítmények során fellépő emberi érzelmek (akaraterő, elszántság, koncentráció, öröm, bánat stb.) megjelenítése az egyes alkotásokban
- Technika: aquarell, akrill, tempera, olaj
- Méret: max. 50x 70 cm
- Pályázat résztvevői: Középfokú nevelési – oktatási intézmények tanulói (14 – 20 év)
- Az alkotások hátoldalán szerepeljen az alkotó neve, intézmény (iskola, kollégium) neve, címe, telefonszáma, felkészítő tanár neve
- Személyenként max. 3db alkotást tudunk figyelembe venni

Beküldési határidő: 2003. december 19. (péntek)

- A pályamunkákat szakértőkből álló zsűri értékeli
- Az ünnepélyes díjkiosztó ünnepségre és a kiállítás megnyitására 2004. január 24-én (szombat) kerül sor a kollégium nagy előadói termében.
- A kiválasztott munkákra a pályázat kiírója igényt tart.

Díjazás:	I. díj	50000 Ft
	II. díj	40000 Ft
	III. díj	30000 Ft

- Az első három helyezett mellett különdíjak és tárgyjutalom odaítéléséről is dönt a zsűri.
- Nevezési díj: 500 Ft / fő, amelyet közvetlenül banki átutalással kérünk befizetni a következő számlára:
11733003 – 15342146
- Érdeklődni: Arany János Középiskolai Tehetséggondozó Kollégium 5600 Békéscsaba Lencsési út 136. sz.
Tel: 06 – 66 / 459 – 366 Gyurovszki Andrásné ügyintéző,
Scholtz Endre festőművész – tanár 06 – 30 / 497 - 9939

Békéscsaba 2003. szeptember 10.

Laduver Ferenc
igazgató

Kollégiumi nevelőtanári továbbképzés!

60 órás akkreditált tanfolyam

Címe:

A kollégiumi nevelőtanári kompetenciák fejlesztése a kollégiumi nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott alapelvek, célok és elvárások alapján

A továbbképzés célja: a kollégiumokban dolgozó pedagógusok képesek legyenek a kollégiumi nevelés alapprogramjában meghatározott alapelvek, célok és feladatok alapján átalakítani, korszerűsíteni saját nevelőmunkájukat, a megszerzett ismeretek és fejlesztett képességek birtokában aktívan részt venni intézményük pedagógiai programjának átdolgozásában, a kollégiumi foglalkozások rendszerének alapprogram szerinti kialakításában

Témakörök:

1. A nevelőtanári kompetencia-profil
2. A kollégium működésének szervezeti keretei
3. Nemzetközi tapasztalatok
4. A nevelés tartalmi szabályozása (Alapprogram)
5. A kollégium nevelés folyamatának curriculum-típusú tervezése
6. Tanulási programok, tanulásszervezés, és -módszertan
7. A kollégiumi szocializációs folyamat
8. Nevelési témakörök (Önismeret, pályaválasztás; Művészet és információs kultúra; Környezettudatos nevelés; Életmód, életvitel, háztartási ismeretek)
9. Minőségbiztosítás a kollégiumban

A képzés teljesítésének formai követelményei:

- Részvétel a kontakt foglalkozások min. 80%-án
- Záró-dolgozat beadása

A képzés helyszínei (megfelelő számú – min. 15 fő – jelentkező esetén):

- Pécs
- Esztergom
- Békéscsaba
- Székesfehérvár
- Miskolc
- Szombathely

A tanfolyam időpontjai:

1. 2004. január – április között (a csoportokkal egyeztetett időpontokban) 3x20 órás (csütörtök délutántól szombat délelőttig) kontakt foglalkozás
2. 2004. szeptember – december között (az előzőhöz hasonló feltételekkel)

Oktatók: a Pécsi Tudományegyetem oktatói, kollégiumi szakértők és gyakorló nevelőtanárok (többek között dr. Bárdossy Ildikó, Adonyiné dr. Gábori Mária, Nagy Kálmán, Mezei József)

Részvételi díj: 60eFt (amely tartalmazza a szállásdíjat is).

A (kedvezményes) étkezést a hallgató vagy a küldő intézmény fizeti.

A részvétel az intézményeknek a továbbképzések támogatására elkülönített keretéből is támogatható!

Jelentkezés levélben vagy faxon:

Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja
Gál György programfelelős
7626 Pécs, Egyetem u. 6.; fax: -72-336-989
(kérjük hivatkozni a képzés számára: **425**)

vagy

Dr. Barna Viktor, Hajnóczy József Kollégium
7627 Pécs, Puskin tér 17.
Tel / fax: 72-243-838

Jelentkezési határidő: 2003. december 5.

Várjuk minél több kolléga jelentkezését!